

ANMÄLAN AV JUSTITIEOMBUDSMANNEN FÖR UNDERLÅTENHET ATT UTREDA KORRUPTION

Korruption (*) är ett klandervärt men naturligt mänskligt beteende som förekommer i alla kulturer. Självfallet förekommer det även i svenskt rättsväsende och domstolar. Det har gjorts beräkning, att den kollegiala korruptionen förekommer med något eller några tiotal fall fler årligen i Sverige än vad som är fallet i andra jämförbara länder. Rättsoffren är såldes förhållandevis många. I situationer när advokat, alternativt jurist, gjort ett skadeståndsgrundande fel intar svenska domstolar regelmässigt en välvillig och överslätande attityd som ibland passerar gränsen för bevisbar korruption.

Såväl i sin mjukare form med överslätande attityd som den hårdare formen med avsiktlig kollegial korruption innebär det ett brott mot svensk grundlag Regeringsformen 1 kap 9 §.

Anmälan till JO om bevisbar korruption i domstol resulterar i avvisande svar med följande innehåll, JO Dnr 4459-1999:

”JO:s huvuduppgift är att granska att myndigheter och andra som står under JO:s tillsyn följer lagar och andra författningar i sin verksamhet. Syftet med denna granskning är i första hand att undersöka om myndigheterna har handlagt enligt de regler för förfarandet som gäller för dem.

JO kan inte ändra eller upphäva ett beslut som en domstol eller en annan myndighet har fattat. Inte heller brukar JO ta ställning till om ett beslut är riktigt i sak. JO tar upp en sådan fråga till utredning bara, när ett beslut direkt strider mot en lag eller en förordning eller när det annars framstår som uppenbart felaktigt.

Detta innebär att JO som regel inte utreder klagomål som gäller värdering av bevisning eller andra bedömningar i domar och beslut.”

(*) Ordet används här om kollegialitet som medför olikhet inför lagen.

SLUTSATS OCH FÖRSTA YRKANDET

Eftersom korruptionen oftast består i manipulation med bevis och värderingar sköter JO därmed ej sitt uppdrag att granska korruption i rättsväsendet.

Korruption vid domstol är ett avskyvärt brott. Det är både förståeligt och klandervärt att JO inte vill ta i eländet. Svenskt rättssystem är sådant, att jurister i den nuvarande rättsorganisationen inte självmant vill eller förmår åtgärda problemet.

Det behövs ett yttre politiskt ingripande. Jag ber därför KU att med kurrage och kraft vidta erforderliga åtgärder.

Och jag yrkar att KU fastslår, att principen att ej granska hur domstolar hanterar bevis och bedömningar aldrig får gå före JO:s uppgift att effektivt utreda och beivra korruption.

Jag ber dessutom om KU's initiativ för en juridisk kulturförändring. Kritik mot rättsvä-

sendet gällande korruption, kvalitet, effektivitet, ett omvänt belöningsystem och kollegiala jäv bemöts med tystnad. Ju mer välgrundad kritiken är desto kompaktare blir tystnaden. Det är en juridisk arrogans mot det svenska folk som rättsväsendet är till att betjäna. Folket har kanske inte så stor juridisk utbildning men saknar ingalunda intelligens. En klarsynt befolkning finner sig inte i att bli manipulerat av rättsväsendet utifrån juristers egen nytta.

KORRUPTIONENS ANSIKTE

För länge sedan var det omöjligt att få rätt mot en läkare som gjort fel. Kolleger ställde upp till hans hjälp och förklarade att man skall slinta med kniven just så. Den situationen har nu ändrats.

Poliser som gjorde fel gick nästan alltid fria eftersom brottet utreddes av polisens kolleger. Den situationen är nu delvis ändrad.

Som ovan skyddas advokater, alternativt jurister, av kolleger i ett kollegialt nätverk. Många anser att det kollegiala juridiska nätverket är starkare nu än vad det varit tidigare. Rättskulturen kan beskrivas med följande yttranden och exempel.

1) I en debattartikel i Dagens Industri skriver Anne Ramberg, då generalsekreterare i Sveriges Advokatsamfund: "Förakt för grundläggande demokratiska institutioner är mycket farligare än de undantagsvisa tillkortakommanden som enskilda företrädare må göra sig skyldiga till."

Inställningen är klandervärd eftersom den leder till, att om jurist i rättsväsendet gjort fel en gång är det förlåtet att göra fel en gång till för att dölja det första felet, så att allmänhetens förtroende ej rubbas.

2) I en debattartikel i DN 2000-03-26 skriver Torkel Gregow, HD's ordförande: "...opartiskt avgör sina mål på ett godtagbart sätt ... så att allmänheten får förtroende för domstolarna." "Det ligger i allas intressen att domstolarna kan skydda enskildas rättigheter ..."

Så långt är allt betryggande, men Gregow fortsätter: "... överklagar till HD ... sådant tillstånd meddelas i princip endast då målet har prejudikatintresse." Eftersom överklaganden nästan alltid gäller

sakfrågan blir korruption, ineffektivitet och usel kvalitet aldrig behandlat av HD. Kanske skall det vara så. Men att HD ej beviljar prövning på sådana grunder kan även uppfattas som ett godkännande av korruption och usel kvalitet i underrätter.

Artikeln blir något solkig av att advokatansvaret aldrig prövats i HD. Varje sådant fall vore därför prejudicerande (not 1).

3) Samtal med åklagare om debattartikel: Jag - " det har gått rundgång i systemet " Åklagaren - " javisst har det det, men jag kan inte skriva så för jag är ju själv jurist "

Korruption döljs vanligtvis med avsiktligt usel kvalitet tex utelämnade bevis eller omständigheter, eller så som ibland sker i hovrätter genom att tingsrätts dom fastställs utan att överklagandet behandlas, eller genom avsiktlig ineffektivitet för att fördröja eller försvåra målet.

Att ingen på ett effektivt sätt och med kurrage granskar vad domare i underrätter har för sig och vid behov ställer dem till ansvar får till följd att rättsrötan fortsätter och utvecklas vidare, det är ju riskfritt.

SLUTSATS OCH ANDRA YRKANDET

* Att KU vidtar åtgärd för att opartiskt utreda kollegial korruption i rättsväsendet samt undersöka rättsoffrens situation.

* Att KU låter utreda rättsväsendets åtgärder vid korruption, ineffektivitet och usel kvalitet.

* Att överväga en rättsofferfond på liknande sätt som brottsofferfonden.

* Att överväga specialdomstol med lekmanombud när advokat, alternativt jurist, är part.

* Att inrätta en RO – en rättsombudsman - till allmänhetens skydd mot rättsövergrepp.

EXEMPEL

A - Situationen beskrivs i ett yrkande till Europaparlamentet om en opartisk utredning (not 2).

B - En advokat hade tingsrättens uppdrag som bodelningsförrättare. Han missuppfattade sitt uppdrag och gjorde grova fel och misslyckades med sin uppgift. Någon bodelning kunde aldrig genomföras. I den uppkomna situationen skulle han självmant ha jämkat sitt arvode enligt ÄktB 17:7. Men domaren som arbetat samman

med advokaten i många år nämner inte ens den omständigheten. ”Han är ju allmänt ansedd som skicklig” säger han ursäktande efteråt samt ”Han har ju arbetat, det är klart att han skall ha sina pengar”. I en sådan situation kan rättvis dom inte erhållas. Högre rätt avvisar prövning (not 3).

Ärendet är avslutat. Trettio tusen i arvode är skäligt vid väl utfört sitt uppdrag. Men i en situation där advokaten misslyckats med sin uppgift (not 4) kan det tillfälligt vara oöverstigligt stort och medföra kronofogdes ingripande som får den familjens fortsatta liv att ta en annan väg.

C - Ett fall med hård korruption och där bevisen är tydliga finns i tingsrätten i Västerås dom T 1113-96. En advokat missade ÄktB 9:8 och utgick från äldre rätt där särskild förvaltning endast gäller för giftorättsgods (not 4). Klientens skada uppgår till ca en halv miljon kronor. Vid prövning i tingsrätt konstaterar denna att ÄktB 9:8 ej får tillämpas utan lagstöd. Därefter förväntar man sig att rätten skall behandla om lagstöd fanns men gör ej så. Att köra fast målet på det sättet är ett tjänstefel. Eftersom det är avgörande för utgången är tjänstefelet grovt. Eftersom det inte kan vara annat än avsiktligt är tjänstefelet av arten kollegial korruption. Svea hovrätt fastställer tingsrättens dom utan att behandla överklagandet. Det väcker misstanke om att den kollegiala korruptionen fortplantats dit och där döljs med usel kvalitet. HD beviljar ej prövning. Fallet medför livslång sänkt livskvalitet för rättsoffret och går in i nästa generation.

D - Ett tillverkande fåmansföretag säljer sina produkter genom ett annat företag. I kontraktet finns en klausul om att marknadsföringen skall vara aktiv. Det säljande företaget handlar passivt och tvist uppstår. Anlitad advokat konstaterar "...Vinner vi inte det här målet, då finns det ingen rättsvisa i Sverige". Advokaten var specialiserad på den sortens pro-

cesser men gör grova försummelser och misstag så att målet förloras. Fristående jurister konstaterar att advokaten varit vårdlös och är skadeståndskyldig. Rätten yttrar emellertid oombedd att advokaten "... skött sitt uppdrag med omsorg och skicklighet." Hovrätten behandlar inte överklagandet vilket följer mönstret för usel kvalitet i domstol. HD beviljar ej prövning vilket följer mönstret att prejudicerande dom för advokatansvar saknas och att kollegial korruption ej får påföljd och ej ens blir rättat.

Fallet visar att advokatansvaret är illusoriskt och tydliggör rättsväsendets juridiska nätverk.

Ärendet är avslutat. Företagaren gick i konkurs, han och hans familj får för sitt resterande liv en försämrad livskvalitet på grund av rättsväsendets tillkortakommande.

SLUTSATS 3

HD behandlar endast ärenden av prejudicerande intresse men för advokatansvar ej ens det.

JO behandlar ej ärenden där granskning av bevis od erfordras.

Det innebär, att det i svenskt rättsväsende inte finns någon instans som effektivt granskar vad tingsrätter och hovrätter har för sig. Korruption, usel kvalitet, ineffektivitet och utnyttjande av det omvända belöningsystemets möjligheter förekommer opåtalat. Brott mot konstitutionen om människors lika rättigheter inför lagen bryts alltför ofta och ostraffat. Juristers ansvar blir illusoriskt.

Det är inte värdigt Sverige och svenskt rättsväsende att advokatansvaret handläggs vid domstolar under mygelartade former

Ett sådant rättsväsende förtjänar inte svenska folkets förtroende.

LARS CORNELL

Fiskartorpsholmen, 59493 Lofta
0493-67074, laco@telia.co

Not 1: Jämför Lars Heurman "Advokatens rättsutredningar – metod och ansvar" (1987)

Not 2: Se Internet <http://www.tjust.com/y/EUP/>

Not 3: Ärendet finns detaljerat redovisat på <http://www.tjust.com/y/resning/HDr0009-3.pdf>

Not 4: Felet är jämförbart med en sjuksköterska som injicerar 10x för stark dos så patienten skadas. Men sjuksköterskan har inget skyddande juridiskt nät och undgår ej ansvar.